

9 ZÁKLADNÍ POJMY KONSTRUOVÁNÍ STŘIHŮ ODĚVŮ

Konstrukce střihů oděvů se vypracovávají podle záměru zobrazeného na *technickém nákresu* a popsaného v *technickém popisu*.

Technický nákres zobrazuje oděv zepředu i zezadu, zachycuje přesně jeho modelové řešení. V některých případech ukazuje i vnitřní zpracování oděvu.

Technický popis doplňuje slovně nákres a uvádí další údaje o způsobu zhotovení oděvu, popř. i o použité textili.

Konstruktér přistupuje k hotovení střihu oděvu se znalostí určitých metod a postupů konstruování, daných střihovou soustavou, kterou si osvojil.

Střihové soustavy se liší způsobem a postupem tvorby střihové konstrukce. Používají různé konstrukční vzorce a různý počet a druh tělesných rozměrů.

Rozlišujeme tyto stříhové soustavy:

1. **Stříhová soustava těloměrná** – je založena na stříhových rozměrech přímo odpovídajících naměřeným tělesným rozměrům.
2. **Stříhová soustava proporční** – používá určitý malý počet základních naměřených tělesných rozměrů (obvod hrudníku, výška postavy) a na jejich základě tvoří konstrukci oděvu pomocí jednoduchých výpočtů.
3. **Kombinovaná stříhová soustava** – spojuje prvky obou předchozích soustav, při konstrukci oděvu využívá naměřené tělesné rozměry i rozměry získané proporčními výpočty.

Pro konstruktéra je nezbytná znalost stavby lidského těla a způsobu zjišťování tělesných rozměrů. Zjišťování tělesných rozměrů pro konstrukci stříhů oděvů se liší v průmyslové a v zakázkové výrobě.

Pro **zakázkovou** výrobu oděvů zjišťování tělesných rozměrů probíhá měřením na postavě zákazníka. Je nutné zjistit a zaznamenat veškeré odchylky postavy, které ovlivní výslednou konstrukci stříhu.

Průmyslová výroba oděvů využívá *tabulky konstrukčních rozměrů*, v nichž jsou uvedeny hodnoty tělesných rozměrů typových postav a některé stanovené základní rozměry oděvů. Tabulky konstrukčních rozměrů jsou zpracovány pro velikosti daného velikostního sortimentu a obsahují:

- **konstrukční rozměry pro horní část těla**
- **konstrukční rozměry pro dolní část těla**

Kromě tabulek konstrukčních rozměrů má konstruktér v průmyslové výrobě k dispozici tabulky kontrolních rozměrů, ve kterých jsou uvedeny minimální nutné hodnoty vybraných rozměrů hotového výrobku, které musí konstruktér dodržet.

Estetická pravidla se uplatňují při modelových úpravách základní konstrukce. Vytváří členění, řasení, výstřihy apod.

Také **použitý materiál** může snadno ovlivnit konstrukci stříhu.

O zpracovatelnosti mluvíme v souvislosti s možností navolnění či vytažení textilie, se kterou lze při konstruování počítat (např. navolňuje se rukávová hlavice při všívání do průramku). Pro těžko zpracovatelné textilie je nutné zvolit takové řešení, které zajistí přímo v konstrukci potřebné prodloužení či zkrácení v dané části.

Objemnost textilie ovlivňuje velikost přídavků na volnost, které se použijí v konstrukci. Konstrukce stříhu zimního prošívaného pláště s tepelně izolační vložkou vyžaduje podstatně větší přídavky než např. konstrukce stříhu jarního nepodšitého pláště.

Sráživost se stanovuje v procentech ve směru osnovy a ve směru útku. Je-li hodnota sráživosti větší než 1 % musí konstruktér zvětšit základní délkové, někdy i šířkové rozměry konstrukce o přídavek na sráživost. Označuje se jako přídavek technologický. Konstruktér musí také posoudit vzájemný soulad použité textilie a konstrukčního řešení oděvu, především z hlediska šíře oděv. materiálu a konstrukčního řešení oděvu, především z hlediska šíře textilie a charakteru povrchu (vzor, vlas apod.)

Důležitým hlediskem při konstrukci oděvů je také znalost technologie a úrovně výrobního zařízení zejména v průmyslové výrobě. (použití spec. strojů, automatů. apod.)

9.1 TVORBA STŘIHŮ

Tvorba střihů oděvů má tato stadia:

- návrh modelu
- zjištění tělesných rozměrů
- tvorba konstrukční sítě a základní konstrukce
- modelová úprava základní konstrukce
- tvorba střihových šablon
- stupňování střihových šablon

POSTUP KONSTRUOVÁNÍ ODĚVU

Jde o sled činností, které je třeba vykonat, aby se, na základě hodnot tělesných rozměrů, použitých konstrukčních vzorců a pravidel konstruování vytvořila konstrukce oděvu.

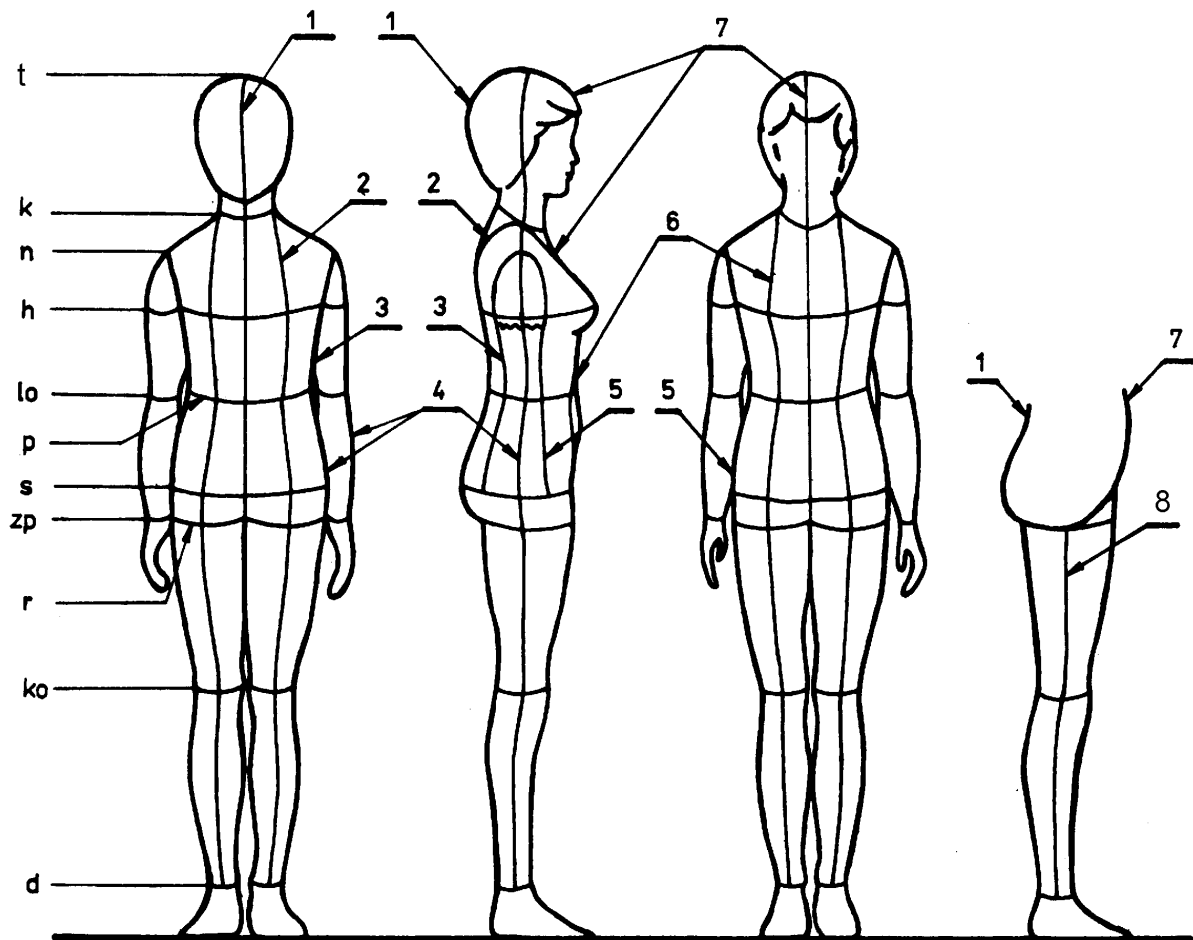
Konstrukční síť

Je soustava přímek, zpravidla svislých a vodorovných, které jsou nutné pro určení bodů, úhlů a obrysů střihové konstrukce. Stavba konstrukční sítě vychází z členění lidského těla podélnými a příčnými liniemi (obr.21). Tomuto rozdělení odpovídá shodné označení v konstrukčních sítích jednotlivých druhů oděvů. Obecné schéma konstrukční sítě a označení přímek je znázorněno na obr.22.

Svislé linie (přímky) jsou označeny podle významu v konstrukci střihu, vodorovné zpravidla počátečními písmeny názvu příslušné přímky.

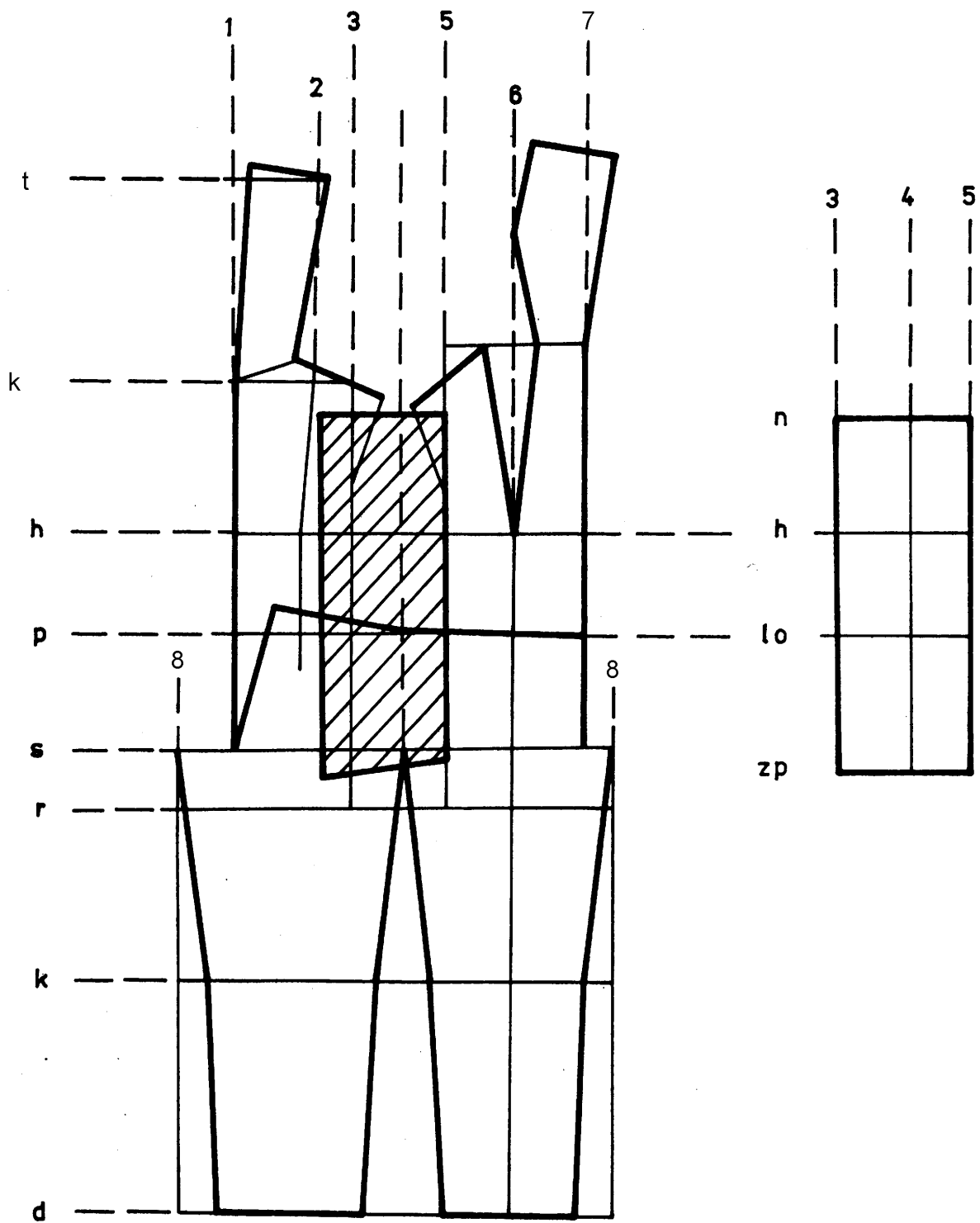
V konstrukční síti jsou **horizontální přímky**:
t - temenní přímka (výška postavy)
k - krční přímka
h - hrudní přímka
p - pasová přímka
s - sedová přímka
r - rozkroková přímka
ko - kolenní přímka
d - dolní přímka
n - nadpažková přímka
lo - loketní přímka
zp - zápěstní přímka

Hlavní *vertikální konstrukční přímky*: 1 - zadní středová přímka
 2 - boční krční
 3 - zadní průramková přímka
 4 - boční přímka
 5 - přední průramková přímka
 6 - prsní přímka
 7 - přední středová přímka
 8 - kroková přímka



Obr. 21 Členění povrchu lidského těla

horizontální přímky: **t** – vrcholová (temenní), **k** – krční (procházející 7. krčním obratlem),
h – hrudní (podpažní), **p** – pasová, **s** – sedová, **r** – rozkroková, **ko** –
 kolenní, **d** – dolní, **n** – nadpažková, **lo** – loketní, **zp** – zápěstní
 vertikální přímky: **1** – zadní středová, **2** – boční krční, **3** – zadní průramková, **4** – boční,
5 – přední průramková, **6** – prsní, **7** – přední středová, **8** – kroková



Obr. 22 Schématické znázornění vodorovných a svislých konstrukčních přímek v konstrukci oděvu

Konstrukční body se označují velkými písmeny podle příslušné horizontální přímký a číselnými indexy – podle příslušné svislé konstrukční přímký. Např.: bod K1 je průsečík zadní středové a krční přímký.

Výkres konstrukční sítě se doplňuje popisem postupu konstruování, nebo jen tabulkami, ve kterých jsou seřazeny podle pořadí vzniku úsečky vymezené jednotlivými konstrukčními body a vzorce i číselné hodnoty určující délku těchto úseček.

Konstrukce stříhu oděvu

V průmyslu se zpracovávají základní konstrukce, které rozměrově (použitými přídávky na volnost) a tvarově (určitou siluetou) odpovídají dané módní vlně a z nich se pak vytvářejí různým tvarovým řešením detaily stříhů jednotlivých modelů.

Konstrukčně se vytvoří stříh základní velikosti, další, větší i menší velikosti se získávají stupňováním ve stanovených bodech konstrukce.

Střihová šablona má rozměry hotového výrobku, neuvažujeme-li sráživost materiálu. Aby se mohly jednotlivé díly spojit a tyto požadované rozměry zůstaly zachovány, je třeba přidat švové přídávky a záložky. Minimální velikost přídavek na švy je daná normou, skutečná velikost je ovlivněna použitým výrobním zařízením.

Konstruktor musí brát v úvahu použití automatů na zhotovování patek, automatů na sešívání dlouhých švů, výběrů a použití dalších progresivních zařízení a to nejen při tvorbě konstrukce stříhu, ale i při tvorbě šablon.